

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ի

Վարդապետութիւն զարատուն Մեծին կա-
յոյութիւն։ — Մեծն Կարողս թէ և բարեա-
րոս, այլ մեծ մղումն տուաւ քաղաքակր-
թութեան, որ բաց 'ի զանազան բարե-
կորգութեանց՝ զարդոյ մ'ալ հաստատեց
պալատան մէջ Բիբինոս որդին կրթելու
համար։ Այս զարատան ուսուցչաց մէջ
փայլեցաւ մասնաւորապէս Ալմինիոս, ո-
րուն վարդապետութեանցը գաղափար մը
տալու համար՝ պահած են մեզ հին յիշա-
տակարանք հարցմամբ և պատասխա-
նեօք այս յետագայ հետաքրքրաշարժ խո-
սակցութիւնը կամ վէճը, որ կը կարծուի
թէ եղած ըլլայ ընդ մէջ Ալմինիոսի և Բի-
բինոսի՝ Մեծին Կարողոսի վեշտասանա-
մեայ որդւոյն։

Ինչ է գրութիւն։ — Պահապան պատ-
մութեան։

Ինչ է խօսք։ — Թարգման սրտի։

Ինչ է լիզու։ — Խարազան օդոյ։

Ինչ է օք։ — Պահպանիչ կենաց։

Ինչ է կենեք։ — Վայելումն հաճոյից,
ցաւ աղէտից, ակնկալութիւն մահու։

Ինչ է մահ։ — Պատահար անխուսա-
փելի, ճանապարհ անստոյգ, պատճառ ար-
տասունաց վասն կենդանեաց, հաստա-
տութիւն կտակաց, գող մարդկան։

Ինչ է մարդ։ — Գերի մահուան, ան-
ցաւոր ճանապարհորդ, հիւր 'ի տան իւ-
րում։

Ինչ է երկինք։ — Շարժական մթնո-
լորտ, կամար մեծատարած։

Ինչ է լոյս։ — Զահ ամենայն իրաց։

Ինչ է օր։ — Գրգիռ և շարժառիթ աշ-
խատութեան։

Ինչ է արեգակ։ — Պայծառութիւն տիե-
զերաց, գեղեցկութիւն հաստատութեան,
շնորհք բնութեան, փառաւորութիւն օ-
րուան, բաժանարար ժամուց։

Ինչ է երկիր։ — Մայր ամենայնի որ ա-
ճէ, դայեակ ամենայնի որ կեայ, շտեմա-
րան կենաց, անդունդ որ զամենայն կրանէ։

Ինչ է ծով։ — Հանապարհ յանդգնու-
թեան, սահմանաժայր երկրի, օթեան գե-
տոց, աղբիւր անձրեաց։

Ինչ է ձմեռ։ — Տարագրութիւն ամա-
ռան։

Ինչ է գարուն։ — Պատկեր կենաց։

Ինչ է ամառ։ — Զօրութիւն զարդա-
րէջ երկրի, և հասունացուցիչ հնձոց։

Ինչ է աշուն։ — Շտեմարան տարւոյն։

ՊԵՐԱ Բ.

Ինչ է տարին։ — Քառօժի կտք աշ-
խարհի։

Ինչ է խոտ։ — Զգեստ երկրի։

Ինչ են ընդեզէնք։ — Բարեկամք բժըշ-
կաց և փառք խոհարարաց։

Ինչ է այն բանն որ զգաւինս կը քաղ-
ցրացնէ։ — Սնոթութիւն։

Ինչ բանէ երբեք չեն յոգնիր մարդիկ։ —
Ի շահաստացութենէ։

Արթնութեան քունը որն է։ — Յոյսը։

Ինչ է յոյս։ — Զովացումն աշխատու-
թեան։

Ինչ է բարեկամութիւն։ — Նմանու-
թիւն սրտից։

Ինչ է հուսաք։ — Ստուգութիւն ան-
ձանօթից։

Զօրաւոր դաս մը։ — Հենրիկոս Զորորդ
Գաղղիոյ թագաւորը օր մ'որսորդութենէ
ետքը իր ընկերներէն զատուելով առան-
ձին պանդոկ մը կ'երթայ, և դառնալով պան-
դոկակաւտին՝ կը հարցնէ թէ ուտելի բան
մ'ունի։ Անկա կարծելով թէ պարզ սպայ
մ'է, կը պատասխանէ։

— Այ, Պարոն, շատ ուշ հասար։

Բայց թագաւորը գեղեցիկ կերպով պատ-
րաստուած չամբար մը տեսնելով, կը հար-
ցնէ թէ որուն համար է այդ խորովածոյ
միսը։

— Վ երի յարկը բազմեալ մէկ քանի պա-
րոնայց համար, կը պատասխանէ պանդո-
կակաւտը։

— Ուրեմն, ըսաւ Հենրիկոս, գնա և ըսէ
այն պարոնայց թէ խոնջեալ և տաժանեալ
ճանապարհորդ մ'եկեր է կարօտ զօրա-
նայոյ մարմնոյն, և կը խնդրէ որ կամ ա-
ռանձին մաս մը տրուի իրեն այն խորովա-
ծէն, կամ սեղանակցի իրենց հետ, հա-
տուցանելով զարժանն։ Պանդոկակաւտը
կ'երթայ և կը ներկայացնէ առաջարկու-
թիւնը։ Բայց անոնք կը մերժեն երկու պայ-
մաններն ալ ու կ'ըսեն։

— Խորովածին գալով յաւելուածոյ հո-
նիր։ Իսկ սեղանակցութեան նկատմամբ՝
ըսէ ճանապարհորդին որ դու եմք մեր ա-
ռանձին ընկերութենէն։

Բայց այս խօսքերը բարձր ձայնով ըսե-
լովն կը լսէ Հենրիկոս վարէն, և սաստիկ
առնուելով այնպիսի տմարդի պատասխա-
նէն, բոլոր իր թիկնապաճներն և որսա-
կիցները պանդոկը կը կանչէ, և առանց
խորախորհուրդ մտածութեան, իբրև բաց-
արձակ թագաւոր, կը հրամայէ խարա-
զանք այդ պարոնայքը, որպէս զի սորվին
վնասով անձին ուրիշ անգամ աւելի բա-

րեկիրթ ըլլալու. և հրամանը կը կատարուի ամենայն խստութեամբ:

Տարակոյս չկայ որ տրուած դասը շատ աղքատ և զօրաւոր էր. բայց այս օրուան օրս ոչ մի թագաւոր կը յանդգնի առ այն իբրև հասարակաց հայր ժողովրդեան:

Ծոյադարան պատճառ. ՊԱՏՄԱՌԹԻՒՆ ԲՈՒՂԱՐԱՅ. — Արտն մ'երբ մարդիկ աւելի բարեկրօնք էին, կը հրամայէին ամենայնի, թէ կենդանի և թէ անկենդան արարածոց, բայց կը պատմեն թէ ամենայն ինչ կերպաւորանափոխ եղած ըլլայ երբ մարդիկ չարացան:

Օրինակի համար, մարդ մը փայտ կտրելէն և շեղջակուտելէն ետքը բաւական էր որ դաւազանաւ դպի միայն, և ահա շեղջակոյտը կը սկսէր քալել ինքն իրեն ինչ ուղղութեամբ որ կը հրամայուէր:

Բայց եղաւ օր մ'որ կնոջ մէկը շեղջակոյտը դիմացէն քայեցնելու ատեն, ձանձրանալով քովէն հետի քալելէն, կը նըստի վրան. այն ատեն շեղջակոյտը կ'անսաստէ և կը դադրի քալելէն: Ահա կը ցատկէ և կը սկսի զարնել յաճ և յահեակ, բայց վայրապար. շեղջակոյտն այլ ևս չի յառաջնոր: Այն ատեն ձայն մը կուգայ երկնքէն որ կ'ըսէ.

« Այն դու, որովհետեւ ծուլացար և չարացար, փոխանակ շեղջակոյտն զքեզ տանելու, դու զանիկա տանիս »:

Այն ատեն կինը կը ստիպուի քակել զօտին, կապել փայտերն 'ի մի խուրձ, առնուլ թիկանցը վրայ ու տանիլ:

Գերագանցութիւն ղեկերտրեան. — Մարդիկ ոչ կրնան ապրիլ, ոչ բարոք ապրիլ, ոչ մարդ ըլլալ և ոչ երջանիկ առանց մէկ մէկու. կապուած են իրարու հետ հասարակաց կարեւորութեան կապով: Իւրաքանչիւր անհատ բաւական չէ ինքն իրով. կերպով մը պէտք ունի բազմացնել ինք զինքը բազմաց ձեռնտութեամբ. և կարծես թէ մենք առանձին ամբողջ մարմին չենք, այլ հատեալ մասունք զոր ընկերութիւնն կը միացնէ: Զրկեալք՝ արդարութիւն կը խնդրեն, տկարք՝ պէտք ունին զօրանալոյ, և սգաւորք՝ մխիթարութեան:

Ա Ռ Ա Մ Ք

— Նպատակը տեսնելը գիւրին է, բայց նետը նպատակին հանգիպցնելը դժուարին:

— Հաւատարիմ բարեկամն որ թոյ նման է, որ քովէ ծառը չոր ալ ըլլայ՝ սիրով անոր կը պըլլուի:

— Եղածնէս աւելի կը կարծենք զմեզ, ու կարծածնէս ալ աւելի կ'ուզենք երեւալ:

— Արուն որ կարողութիւնը հաւասար է իր բաղձանայր, երջանիկ է այնպիսին. և որովհետեւ մարդուս կարողութիւնը քիչ բանի կը հասնի, անոր համար պէտք է չափաւորէ իր բաղձանքը:

— Կեղծաւորն իր անկեղծութիւնը կը գովէ, ազա՛ն իր առնտաձեռնութիւնը, աշխարհասէրն իր համեստութիւնը, մէկ խօսքով՝ չարն իր բարութիւնը:

— Իմաստութիւնը ջահ մ'է որ չի ծածկուիր, որչափ մութը տանիս, այնչափ աւելի կը փայլի:

— Արքունեաց մէջ աւելի դիմակ կը գտնուի քան թէ զէպ:

— Մարդս իրմէն վեր եղած բանն իր երջանութիւնը կը համարի:

— Հաւատք առանց բարեգործութեան դանդաղ է՝ առանց լեզուի:

— Իշխանաց սիրտը քիչ մը մոմէ շինուած պիտի ըլլայ. քիչ մը շաքարէ, քիչ մ'ալ պղնձէ:

— Մարդուս կերքը առաքատի նման է, վարպետ նաւապետը զիտն է անոնցմով նաւը նաւահանգիստ հասցնել:

— Տգիւտութիւնը՝ գիշեր է մտաց, անլուսին և անասալ գիշեր:

Հ Ա Ն Ե Լ Ո Ւ Կ

Կարգ աշխարհի այլափոխեալ յիս թըլի:

Նախ աշակերտ դայ ուսուցիչ ըզկնի:

Նախ արտաժար ապա արքայ երևի:

Յառաջ զբալիք և քահանայ հետեի:

Յիս նախ ամուսն ապա դարուն տեսանի:

Յառաջ զիշեր յետոյ երեկ յաջորդի:

Պինդ խնդրեսիւր, ո՛ր ընթերցող, քաջագէտ,

Եւ զիս տեսցես զի անկերև կամ յաւես:

